

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 26. julija 1856.

Drevjoreja.

Koristnost ptujega ali inostranskega drevja.

Govorili smo mnogokrat v našem listu od drevjoreje, ter priporočali verlim kmetovavcem in posestnikom večjih zemljišč, da naj sadijo pa redijo koristnega drevja kolikor in kjer koli ga utegnejo, ker je zadnji čas, da veliki potrebi in potratu lesa v okom gremo, ter da zopet ponavljamo, kar vedno pokončujemo. Veseli nas tudi zvediti, da opominjanje naše ni bilo glas upijočega v pušavi, temoč da mnogo seljanov in grajšakov je že poprijelo se potrebne drevjoreje, in da pridno sadé pa redé koristnega drevja. Danes priporočamo nekaj drugega.

Ne le domače, tudi ptuje koristno drevje moramo saditi, ter si prizadevati, da posebno take drevesne plemena nasadimo ter jih udomačimo, ktere legi, podnebjju in zemlji naše domovine se prilegajo. Kajti kakor namreč iz ptujih dežel bolje živinske plemena v svoje kraje si vpe-ljujemo, da ž njimi požlahnujemo domačo živino; kakor ptuje sočivje, zelinje in zernje sploh presajamo v svoje krajine (omenim memogredé le krompirja, ki je tudi nam došel od ptujine — iz Amerike čez veliko morje): tako je tudi treba, in bo koristilo na mnoge strani, če tudi ptuje ali inostranske drevesne plemena upeljemo v svoje krajine, ter jih nasadimo v domače gojzde, med domače drevje, ali pa po hribih, dolinah in goličavah sploh.

Je pa še drug uzrok, zakaj da je treba inostranskega drevja k nam upeljavati ter pri nas udomačiti. Zemlja naša (in evropejska sploh), obdelana že toliko pa toliko stoletij, je že sila izpraznjena in oslABLJENA; nobena človeška vednost ne more nji več poverniti, kar je zgubila, in leto za letom še zgubiva. In to veljá posebno od ravnin, po kterih je raste lés, ali pa še raste. Ker se lesa dan današnji vedno več potrebuje, pa tudi nespametno in nepotrebno pokončuje, tako da ga je od dné do dné manj, uzročuje vedno eno plodjenje enakih drevesnih plemen na istih mestih tudi notrajne premembe v zemlji, po kterih se seme zveržuje, ter vedno slabéji lés rodi.

Neobhodno potrebno je, da tudi o drevjoreji bi se upeljalo nekako drevno kolobarenje ali verstenje gojzdnih sadežev, to je, da bi na mestih, po kterih smo kako (domače) drevje posekali, sadili drevje drugega plemena, ali pa, kar je bolje, sejali drevja inostranskega prikladne plemena. Ptuje drevje, posehno ameriansko, bi v naši zemlji še mnogo ugodnega redivnega soka dobivalo, ki našemu domačemu ne prilega se več, in tako bi se zemljišna moč hranila dalj časa, ktero bi zasajeno domače drevje izserkalo popolnoma. Dobiček bi bil tedaj dvojni o takem drevnem kolobarenji. To se dá pa le po mnogih zarodih izpeljati. Mi moramo začeti inostransko drevje sejati; otroci pa potomci naši morajo slediti v tem, če hočemo mi, in če hočejo oni, da domovini naši prihaja iz takega početja zaželjena korist. Tudi ni dvomiti, da mešanje inostranskih drevnih plemen z našimi domačimi utegne dati priložnost k brezkončni rajdi naravskih križatev, ktere po več letih donasajo mnogo požlahnjenih pa različnih verst in podverst.

Ozirajmo se o tem po drugih evropejskih deželah, v ktere so že upeljali, in v kterih že redijo mnogo ptujega, posebno amerianskega drevja, in to je v velik dobiček dežele. Se vé da kaj takega se ne more lotiti vsak prost kmetič; mi priporočamo to početje tudi le lastnikom večjih zemljišč, grajšakom in bolj premožnim kmetovavcom sploh.

Govoriti hočemo tedaj od nekterih ptujih drevesnih plemen, ktere bi ugodne bile, da bi jih sejali v domovini svoji. Popisovali bomo manj važne le ob kratkem, bolj obširno pa imenitne drevne plemena. Večidel so v severni Ameriki domá; nektare plemena so pa udomačene tudi v drugih krajinah sveta, nektare se celó že po naših vertih in sadiščih nahajajo, postavimo: Japansko bogovsko drevó, Planéra in mnogo drugih *). (Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Nova ajda). Ta ajda — kakor časnik „Landw. Zeit. für Westphalen und Lippe“ piše — je siva kakor srebro, okrogla kakor konoplja, težja kakor navadna, ima tanjo luskinjo, zato daje več moke in manj otrobov; raste silno košato kakor germ, tako, da le zgornje vejice nastavijo seme, ako se pregosto seje. Seje in obdeluje se kakor navadna ajda. Ker pa se zlo košato razrašá, ji je treba saj napol pognojiti; na tako pognojeni zemlji je za pol orala dosti 6 do 8 funtov semena, na prav pusti pa ga je več treba. — Ker po naših krajih veliko ajde pridelujejo, bi bilo prav, da bi poskusili tudi to, in je za poskušnje naročile kmetijske družbe.

(Mravlje je odgnal od mladega sadnega drevja), kteremu so zlo škodljive, neki gosp. Juri Kosel v fari Lankoviški na Štajarskem s tem, da je okoli vsakega drevesa, ki ga je hotel mravelj obvarovati, položil 2 do 3 kaljive grahe (keimfähige Erbsenkörner). Gosp. Kosel ima toliko sadnega drevja, da je lani čez 60 štartinov sadnega mošta napravil. — Tako piše v časniku štaj. km. družbe gosp. Kr. Seemiller iz Köflaha. Če grah res (?) odvrača mravlje, si ne more noben vertnar želeti ložjega pomočka.

Kmetijske novice.

(Pravda zavolj sadja, ki je padlo na sosedovo zemljišče). Na Rajnu je neki gospodar pobiral orehe, ki so s sosedovega drevesa padali na njegov vert, in je odlomil veje, ki so na njegov vert viséle. Sosed gré in ga toži. Sodnija je razsodila, da zatoženi ni ničesa kriv, ker ni segal čez svoje posestvo, zakaj vsak ima pravico, si to prilastiti, kar na njegovem zemljišču zraste; tedaj se ne more tatvina imenovati, če pobere kdo to, kar leži na njegovi zemlji, pa tudi mu ni treba terpeti, da bi ptuje blago njegovo posestvo motilo. Poškodovani sosed

*) Ne bomo omenili v tem popisu sploh znane in prekoristne akacije, ktera je tudi drevó amerianske zemlje, pa že od veliko let udomačena pri nas in povsod; povémo le, da že v majhnem Celji stoji pa raste čversto v dveh vertih veličastno Japansko drevó „Cesarska Pavlonija“; da ondi pred kolodvorom stoji krasne širokopernate „Bignonije Katalpe“, ktere ravno zdaj (mesca julija) so polne sprelepega mirisnega cvetja. Pis.